

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknél, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.,
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.

Társszerkesztő:

dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Vallás és társadalom.

Irta: **Kőváry Kaffehr László.**

A huszadik század modern felvilágosultsága, erőteljes tenorban hirdeti a vallás szükségtelességét, gúnytárgyává teszi a vallásos intézményeket, szégyenkezve tagadja meg vallásos meggyőződését s általában úgy állítja elénk a vallást, mint a modern társadalom formáiba be nem illeszthető nevelés és elavult slendriánt.

Egészen felesleges volna vitatnunk a vallás feltétlen szükségét politikai szempontokból, mert hiszen régen megállapította az államtudomány, a politikai bölcsélet, hogy nem csak az egyén boldogsága sarkallik a valláson, hanem államok jóléte, kormányrendszerek és formák biztonsága, szóval a közrend minden kelléke, a vallás szent tanaiban birja alapját.

Szinte bámulatos, miként lehet azt a tételt oly szívósággal, oly jobb ügyhöz méltó buzgalommal vitatni, hogy az igaz liberális és felvilágosult felfogás nem tűri a vallás nyűgeit, hanem csupán azok lehetnek a liberális haladás igaz és valódi prófétái, akik letépik magukról a vallás bilincseit s minden lelkiismereti korlát nélkül buzoghatnak az emberiség közjáváért.

Ebben a theoriában világosan benn-

foglaltatik az az állítás, hogy a mai társadalom nemcsak hogy nélkülözheti a vallást, de egyenesen hivatva van arra, hogy kiküszöböljön kebeléből mindent, ami a szellem röptét valamely irányban korlátozza.

Ezek az elvek sajnos nyomokat hagytak hátra társadalmunk forrongó életében. Nagy gyakran találunk oly embereket, kik gúnymosollyal nézik végig az egyház szertartásait, banális élcek tárgyává teszik a vallás tanait és rendelkezéseit.

Nem szenvedhet kétséget, hogy a modern társadalom kebelében ma is virágozik oly irányzat, mely — legenyhébben szólva — feleslegesnek tart minden vallási intézményt — társadalmi szempontokból. Ennek az irányzatnak apostolai pedig azok, akik tüntetőleg megvetik a saját vallásukat és méginkább a másokét. Indokaik felette egyszerűek, de azért nem igazak. Azt állítják ugyanis, hogy minden vallás egymástól elszigetelt, különvált szociális testeket képez, melyek képtelenek egyesülni a társadalmi tevékenység és humanizmus közös műveiben.

Ez a föltevés, dacára a valószínűség látszatának, tökéletesen alaptalan. Ámbár bizonyos az és természetes is, hogy egyes felekezetek tagjai bizonyos közösség érzete, bizonyos szellemi kapcsolatok által szorosabban vannak egyesülve, mégis fény-

sen beigazolható az, hogy ez a szemétszűrő hitrokoni viszony sehol sem öltött oly exkluzív jelleget, hogy a jóra való közös törekvést bármilyen tekintetben alterálta volna. Ma a tolerancia korszakában ez a lelki kapcsolat semmiféle aggodalomra sem adhat okot. Másrészt az a nagyszerű egység, amit a társadalom fogalma alatt értünk, óriási terjedelmével egyenesen utalva van arra, hogy némi tekintetekben különvált, de általános és közös erkölcsi és szociális törvények által mégis egyesített osztályokra és csoportokra szakadjon. A társadalmi decentralizáció ezen természetszerű folyamata nem csupán a vallások révén áll elő, hanem politikai nézetek, erkölcsi irányzatok az emberi lélek és elme számtalan és változatos irány eszméi útján is mindenesetre megszületik.

Másrészt minden vallásnak kiindulási pontja: a jó erkölcs, az ember szeretetét ápolása. A társadalom eszményi egysége tehát a vallásból meríti a közös morális alapot, mely merőben hiányoznék, ha a vallástalanság oly mérveket öltene, minőt a filantropizmus hangzatos jelszava alatt sokan óhajtanának.

Az következik ezekből, hogy a társadalom egysége, általános békéje, humanisztikus irányzata a vallás tagadhatatlan

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRGÁJA.

A romok között.

— Irta: Tomori Jenő. —

Világos, szép adventi éjszakában lovas emberek vágtatnak a magánosan álló Szermonostor romjai felé. Öt férfi és egy asszony. Az utóbbi egy gyermeket is visz a nyeregben. Csupa hab a lovak szűgye. A verejtékes arcokat belepeli a finom pusztai por. Félelmes vad kinézése van az egész csapatnak.

Elől gyönyörű, szép hatalmas fekete ménen valódi óriás. Minden tagja arántalanul nagy. Arnyéka kísértetiesen rajzolódik a sík mezőn. Egyik szemén fekete kötést visel, a másik szemével minden pillanatban visszanéz. Megfordul széles nyeregében s kémleli a tájat.

Távol messzeségben, épp a láthatár szélén, siető, apró alakok tűnnek fel. Az óriás dühösen káromkodik s elkezd sarkanytyúzni a mént. A nemes állat fájdalmasan fejnyerit s kinyújtott testével, mint a madár repül előre. A többiek csak a monostor fakerítésénél érik utól.

Az óriás határozott szigorú hangon rendelkezik. A lovakat kipányvazzák a belső udvarban s úgy vonulnak a jóformán ép toronyboltozatba. Ott aztán állják az ostromot. Nyikorog a rozszant

lépcső a nehéz léptek alatt. A baglyok rémes hűgőssal menekülnek az új foglalók elöl. A fölzárt szárnyas egerek egész rajban röpködnek a torony körül. Hangos, mozgalmas lett a végtelen pusztai éjjele.

Az asszony a gyerekekkel a boltozatos pincébe vonult. A férfiak pedig eltorlasztották a bejáratot, kitisztogatták a löréseket s viharvert elszánt arccal néztek elébe a közeledő végzetnek.

A szeretetnek és békének egykor jámbor hajléka, mely annyi elhagyatottnak, ügyefogyottnak nyújtott segílyt és oltalmat, most romjaiban a gonosz erőszaknak kell, hogy a védőbástyája legyen. Pár száz évig virágzott itt Szent István király apátsága, míg egyszer jött a pusztító veszedelem, az istentelen tatársereg. A vad horda tüzes esávt dobott a monostor fedelére, kiöldöste a szerzeteseket s nem maradt más, mint a falak, amelyek keményen dacoltak a pusztai viharokkal.

Idé vették be magukat az üldözött szegénylegények, mikor látták, hogy nincsen menekvés. Nemcsak hátuk megett szoritotta őket nagy pandursereg, hanem minden oldalról körülfojták három vármegye emberei.

Idéje is volt már az erélyes, kiméletlen eljárásnak. Az Alföldön egy percig sem volt biztonságban sem a vagyon, sem az élet. Ez időben ér-

tek véget a francia háborúk. A fegyelmetlen eldurvult, romlott erkölcsű csapatok szétesztek. A munkától elszokott, szilaj katona-embernek nem izlett semmi polgári foglalkozás. De annál jobban vonzotta a könnyű, kalandos betyárélet.

Eleinte külön-külön szegénylegényeskedtek s garázdálkodásuk a lökötésben merült ki, de hova-tovább, amint egyik-másik véletlenül vért szagolt, nem kerülték a fokes, a pisztoly használatát sem. A pusztai magányosságban a közös sors összeverte őket. Választottak maguknak vezért s formális hadjáratokat viseltek a vármegyékkel, amelyek kezdetben szemétt hűnytak a betyárvirtus előtt.

A földi-révi rémeset, a mikor a szegedi vásárra igyekvő kereskedőket egy szálíg legyilkolták. mozdította meg a hatóságot. *Beesky* Dávid kecskeméti hadnagy csakhamar kifürkészte, hogy a félszemű „*Pislants*” emberei követték el a tömeges rablógyilkosságot. Ez volt a legkegyetlenebb vérengző banda az egész Alföldön. A vezér egy mesebeli óriási alak, igazi nevet senki sem tudta, társai „*Pislants*”-nak hívták mert egyetlen szemével folyton pislogott. Allítólag litterátus ember lett volna, amíg asszonyhistoriába nem keveredett, aminek emberhalál lett a vége. Akkor menekült a hadsereghez, ahol robusztus erejével és halálmegvető bátorságával mindenekeftt kitűnt.

eredménye, s bátran kimerjük mondani, hogy a szociális bomlásnak eddig szörványosan jelentkező tünetei óriási ragálylyá fejlődnének, mihelyt megtagadná a társadalom a vallást.

A társadalmi egység alapját és forrását kell tehát a vallásban tekintenünk, nem pedig a szétbomlás csiráját, mint azt az általános emberi boldogság hamis prófétái hirdetik.

Veszélyeztetett gazdasági érdekek. Egy látszólag jelentéktelen, de *vármegyénk* gazdasági érdekeinek szempontjából fontos kihatótású hír jelent meg néhány nap előtt a lapokban.

Nagyszabású helyi érdekű vonalakkal fog szaporodni az ország vasuti hálózata. Ugyanis a bakabánya—bát—lévai, továbbá a léva—nagysurányi és a léva—egyegyi összesen százötz kilométer hosszú vasut építése ügyében, az érdekelték számos tagjának részvétele mellett megtartott értekezleten már a részletes tervek elkészítése iránt is határoztak s megbízták Fried és Adorján budapesti vállalkozó mérnököket a tervek elkészítésével. Az új vasut építési költségei tizenkét millió koronát tesznek ki.

Igy szól a híradás. A tervezett vasuti hálózatnak léva—nagysurányi vonala komolyan veszélyezteteti Nyitra vármegye egyik nagy vidékének gazdasági érdekeit. Ha ugyanis kiépül ez a vonal, akkor a nyitra—lévai vasutról többé beszélni sem lehet, mert hiszen gondolatnak is képtelenség az, hogy két olyan területen, a melyek egymástól néhány kilométernyire fekszenek, párhuzamosan közlekedjék ugyanabban az irányban két vasut: a nyitra—lévai és a nagysurány—lévai.

Ezek a vonalak ellentétesen riválisok. Az egyiknek kiépítése lehetetlenné teszi a másiknak a kiépítését.

Ha most már meggondoljuk, hogy a nyitra—lévai vasut vármegyénknek egyik nagy és mezőgazdaságilag jelentékeny vidékét szelne át, míg a nagysurány—lévai vasut, a mely Verebelynél kapcsolódna be a nagysurány—aranyosmaróthi vonalba, tulajdonképpen a vármegye területén a vasuti forgalmat újabb hálózattal egyáltalában nem gyarapítaná, tisztában lehetünk azzal a nagy gazdasági kárral, mely a tervezett vonal megépítésével Nyitra megyére hármlanék.

Itt az ideje tehát, hogy a vármegye vezető körei újra mozgassák meg a nyitra—lévai vasut ügyét, még pedig teljes erővel s addig, a míg csak némi remény van ezen vonal kiépítésére, a nagysurány—lévai építkezést lehetetlenné tegyék.

A francia ágyuk elnémultak. A felkelő sereg szétbomlott. A gyilkoskezü diák azonban hasztalan vitézkedett a harcmezőn, a polgári társadalomban nem volt egy talpalatnyi helye. Így került ő is betyársorba. Nyers, vad, indulatos természete zabolátlanul dolgozott benne. Csak egy teremtetett lélek volt, akinek hajlott a szavára, egy gyöngye, szép fehér asszony. Alighanem az, akiért kriminálisba keveredett. Hogy mikor került az asszony a pusztára, senki sem tudta, hogy mikor jött, senki sem látta, csak egyszer ott lovagolt a vezér mellett a kalandos éjszakán.

A hadnagy pandurjai az alpári nádasokban verték fel a bandát alkonyattájban s azóta szakadatlanul üldöztek. Tudták, hogy a tulsó oldalról a csongrádi csendbiztos nyomul előre s csapdába esnek a rettegett pusztai vadak. Csakhogy a „Pisants” is értesült a komiszárius jó szándékáról, azért húzódtott a nyilt mezőről a kemény falak közé. Onnan egypár golyóval vissza lehet térítgetni a fogdmegeket s ha már nagyon szorul a hurok, még mindig lehet az ostromlókkal alkudozni. Kitűnő tús volt a kezei között, egy öt éves fiú, az üldöző hadnagynak egyetlen gyermeke.

Már régebben, mikor a hadnagy először kezdette szorítani, raboltatta el a gyermeket. Semiféle vas nem lehetne ennél jobb védőpajzs.

A városi tisztújítás.

A tisztújításnak nap-nap után aktuálisabb kérdéséhez vettük a következő hozzászólást.

Abban a pályázati sokadalomban, mely a városi tisztviselői állásokat a küszöbön álló tisztújítás alkalmából körül zsbongja, a tülekedés zaja nem terelheti el figyelmünket azokról az *erkölcsi szempontokról*, melyeknek meggyőződésünk szerint a képviselőtestület állásfoglalását ebben a kérdésben irányítaniok kell.

Tiszta dolog, hogy ezek az erkölcsi szempontok a város *anyagi és szellemi érdekeivel* is a legszorosabb kapcsolatban vannak.

A polgármesteri állást illetőleg, a városban két-három év óta egyebet nem lehetett hallani, mint azt, hogy a jelenlegi polgármester annak a fontos hivatásnak, melylyel a polgármesteri állás bír, megfelelni nem képes, a nagy erélyt, határozottságot és lankadatlan munkakedvet igénylő hatáskört betölteni nem bírja. Annaira közfelfogássá lett ez a nézet, hogy a ki akár csak távolról is ismeri a városi ügyvezetést, az ennek a nézetnek az ellenkezőjét vitatni meg sem próbálhatta.

Sajnosan kellett tapasztalnia mindenkinek, a ki a város ügyei iránt csak kissé is érdeklődött, hogy az előre haladottabb kor, a komoly jelleggel fellépő testi bajok a jelenlegi polgármester erélyét, munkabírását úgy megtörték, hogy az ma már csak árnyéka annak, a mi még csak néhány év előtt volt.

Átérezte ezt maga a hivatalába belefáradt polgármester is, a ki bizalmasabb emberei előtt több ízben kijelentette, hogy nyugalom után vágyik, sőt a vármegye alispánja előtt a mult év őszén azt a nyilatkozatot tette, hogy csak a tisztújítás szeretne még megmaradni hivatalában, *azonból* azonban semmi esetre sem. A polgármesternek ezt a nyilatkozatát, mely az alispánnal szemben határozott *ígéret* volt, *Turchányi* Ödön alispán a városi polgároknak november hó 26-án tartott értekezleten, a jelen voltak tudomására hozta. A legvilágosabban jelezte egyúttal az alispán az említett alkalommal, hogy a városi adminisztrációban az állapotok *tarthatatlanok*. Egyenesen ezt a kifejezést használta.

Mindezeket a tényeket előre kellett bocsátanunk, hogy körvonalozhassuk az álláspontunkat.

Ha egyszer a város polgársága egyértelműleg azt a felfogást vallja, hogy a város vezetése nincs eléggé erős és eléggé dolgos kezekben s ha ezt az illető tisztviselő maga is átérzi s ehhez képest a leghatározottabb formában kijelentéseket

tesz, hogy hivatalában tovább meg nem maradhat, akkor erre a tisztviselőre nézve erkölcsi lehetőség az, hogy komolyan megpályázza azt az állást, a melynek a terhe, már eddig is felülmuta erejét; a város képviselőtestületére nézve pedig erkölcsi lehetetlenség, hogy egy ilyen tisztviselőt újra megválasszon.

Ez okból mi a jelenlegi polgármesternek pályázatát csak egy olyan alakiságnak tartjuk, a melynek az a célja, hogy a pályázó könnyebb és rövidebb uton evezhessen be a jól megérdemelt nyugalom révébe. A meg nem választott tisztviselő ugyanis a nyugdíjra, ha egyébként meg van rá a jogosultsága, feltétlenül igényt támaszthat.

Az adott férfiúi szóval játszani nem szabad és az illetékes véleménynek azt az ítéletét, mely a polgármesterre nézve sokszor megnyilatkozott, megváltoztatni nem lehet.

Szerencsére a városnak nincs szüksége arra, hogy a jelenlegi polgármester megválasztása érdekében mesterfogásokhoz folyamodjék. A pályázók között vannak olyan férfiak, a kikre az adott körülmények között nyugodtan rá lehet bízni a város ügyeinek vezetését.

Köztudomású, hogy a polgárság egy nagy részének jelöltje *Kubinyi* Endre t. városi tanácsos. Ám az ő jelöltsége ellen azt halljuk emlegetni, hogy a törvény követelte kvalifikáció hiányában nem *kandidálható* az állásra.

Az 1883: I. t. c. 5. §-a szerint a rendezett tanácsú városok polgármestereitől a jogi képzettség — legalább az államtudományi államvizsga sikeres letételének — kimutatása kívánatik. Ebből az intézkedésből semmiképp sem következik az, hogy a jogi képzettség kimutatása már a pályázatban való részvételhez is szükséges, úgy hogy annak hiánya a kandidáció akadályát képezi. Ilyen következtetést sem a törvény szavaiból, sem a törvény intenciójából levonni nem lehet.

A törvény attól, a ki polgármesteri hivatal *visel*, kvalifikációt kíván. Ámde előfordulhat az az eset, hogy valaki a kit polgármesternek megválasztanak, a megválasztás időpontjában még nem bír a törvény által megkívánt kvalifikációval, de tényleges hivatalba lépésének idejéig megszerzi azt s így az előirt minősítést kimutatja. Ezt a törvény kétségtelenül lehetővé teszi, de a törvénynek ez a rendelkezése meghiusulna, ha a minősítés kimutatása már a kandidálás törvényes lehetőségéhez is szükséges lenne.

De tegyük fel, hogy a kandidáló bizottságban az ellenkező nézet jutna túlsúlyra, akkor is még korántsem állana be az az eset, hogy a polgárságnak nem maradna más választása, mint

A kemény férfiú lelkét összetörte a nagy csapás, de azért még erélyesebben folytatta betyárok üldözését, elhagyva beteg feleségét, aki már félőrült volt a fájdalomtól.

Kelet felől megjelent a reggeli fényesség, mikor az üldözők minden irányban a romokhoz értek s egészen körbe fogták. A hadnagy felszólítására, hogy adják meg magukat, puskatűz volt a felelet. Egy ló a porba zuhant. Erre óvatosan hátrább vonultak a pandurok. Nem tudták, hogy mitévők legyenek. A toronyhoz közeledni nem lehet, mert fejlenkint szedegetik le a kitűnően célzó betyárok.

Folyt a tanácskozás egész reggel, míg maga az ég meg nem oldotta az ostrom kérdését. Hirtelen nagy hópelyhek szálltak alá sűrű hullással, úgy hogy hómezővé lett az egész táj. A pandurokat tetőtől-talpig burkolta be a fehér hólepel, mely lucskokká olvadt meg rajtuk.

A fedetlen toronyban levők is usztak a hóvizben, nem maradt semmi száraz hely, benedvesedtet a puszkapor a serpenyőben s szabad lett az út a toronyajtóig.

Gyors rohammal termettek az ostromlók a torony alatt. Egypár ugyan véres fejjel ért oda a ledobált tégladaraboktól, de a többi nekiállhatott a széles toronyalj védelme alatt az ajtódrésnek.

Recsegett, ropogott a korhadtt, belülről eltorlaszolt deszka. már-már engedett, midőn megszólalt a toronyból egy kemény férfihang:

— Egy szavam volna hozzád Dávid hadnagy! Pihentesd addig embereidet.

A hadnagy megiepetten intett a panduroknak s a fejsze csapások megszűntek.

Ekkor újra megszólalt az előbbi hang:

— Sok számadásunk van egymással hadnagy uram, de most illően nem végezhetünk, mert az erőnk nem egyenlő. Ereszen el az egyszer utunkra s ha becsület szavára megesküszik, hogy mielőtt a nap leszállana, nem vesz üldözőbe, visszaadom elrablott gyermekét, aki most békén alszik a pincében.

A hadnagy rekedten kiáltott fel. Az ő édes, kicsi, szelíd fia ott van a gyilkos bestiák kezei között. Vérben forgó szemekkel parancsolta munkára a fejszékét.

A csapások dübörgésén keresztül dörögte a betyárvezér:

— Ne okoskodj Dávid, ha azonnal nem kotródsz, lehajtom a fiad fejét, hadd mulass vele.

A szegény ember mit sem hallott, maga is csakányt vett a kezébe. A rabló pedig lerohant a pincébe.

Hol van az a kölyök? kiáltott dübösen az elősiető asszonyra.

utolsó menedék gyanánt a jelenlegi polgármester mellé állani, mert *Steiner* Gyula nyug. vármegyei főjegyző, a ki szintén a pályázók között van, teljes mértékben bírja azokat a tulajdonságokat, melyek a polgármesteri szék méltó és eredményes betöltéséhez megkívántatnak.

Steiner Gyulának meg van a kellő gyakorlottsága a közigazgatás terén, fontos állásban, melyet közvetlen nyugdíjaztatása előtt betöltött, alkalma nyílt megismernie az adminisztráció minden csfnját-bfnját, annak különböző fokain. Fiatal, munkabíró és ambiciózus ember, a ki eddig is a város ügyei iránt élénken érdeklődött, azokkal foglalkozott is, van akaratereje, tisztult felfogása a városi élet modern feladatairól, van érzéke a városi háztartásnak gazdasági alapokra fektetése iránt, egyéni jellemében meg van a teljes garancia arra nézve, hogy a város vezetésében ezután is a tiszta kéz politikája fog érvényesülni, de a tiszta kezű embereknél elég gyakran tapasztalható erélytelenség nélkül.

Mozgalmasnak ígérik a pénztáros választása is. Az eddigi pénztáros *Ocskay* László ellen erősen küzd egy számrá és befolyásra nézve egyaránt tekintélyes párt.

Sajnos, ez a küzdelem kizárólag személyes jellegű. *Ocskay*, mint tisztviselő ellen senki kifogást felhozni nem tud. Ellenkezőleg feljebbvalói, a kik leghivatottabb és legilletékesebb bírái működésének, dicsérettel emelik ki pontosságát és lelkiismeretes kötelesség-tudását. Huszonnégy év óta szolgálja a várost és soha legcsekélyebb panasz sem merült fel hivatalos kötelességeinek teljesítése ellen.

A nyitrai városházán a pénztár az a hivatal, melynek a legkifogástalanabb rend uralkodik.

No, de ilyen, meg olyan rossz tulajdonságai vannak, egyéni természete ilyen meg olyan hibákban szenved, személye ellenszenves, tisztviselő társai iránt nem kollegiális, velők összeférhetetlen stb.

Ami az összeférhetetlenséget illeti, a mely tulajdonság az egyetlen, melyet a tisztviselői minőség szempontjából tekintetbe kell venni, úgy tudjuk, hogy a kikkel *Ocskay* közvetlenül együtt működik — ezek a pénztári tisztviselők — azokkal össze is tud fénni s olyan természetű torzalkodás, mely a hivatalos teendők végzésére zavarólag hatna, melytől maga a hivatalos érdek szenvedne, nem létezik a pénztáros és a pénztári reszortban működő többi tisztviselők között.

A többi kifogásra vonatkozólag csak azt jegyezzük meg, hogy az egyéni természet és jellem tulajdonságai csak akkor vehetők figyelembe a

tisztviselői állások betöltésénél, ha azokból hátrányok háramlanának a tisztviselői munkakörre, az állás tekintélyére, a kötelességek teljesítésére. Erről azonban a jelen esetben szó sem lehet. A városi pénztár kezelése semmi kívánni valót sem hagy hátra.

Nem marad más abból a sokat emlegetett egyéni természetből, mint a személyes ellenszenv szempontja. Hát bizony nagyon szomorú volna, ha akár a személyes ellenszenv, akár a személyes rokonszenv irányadó szempontok lennének ott, a hol közhivatalok betöltéséről és közhivatalnokok sorsának eldöntéséről van szó. A legnagyobb igazságtalanságok mindig akkor történnek, midőn az állások betöltésénél mellőzzük az egyéni rátermettséget, a minden tekintetben helyt álló alkalmasság szempontját és az egyéni benyomások, a személyes rokonszenv vagy ellenszenv szerint járunk el.

Nem volna lelkiismeretünk ahoz, hogy egy jó, egy helyt álló tisztviselőt a kenyerétől foszszunk meg csak azért, mert a személye ennek, vagy annak ellenszenves. Az igazságosságot így arcúl útni, nézetünk szerint, a képviselőtestületnek semmi szín alatt sem szabad. Az ellenszenv vagy rokonszenv kérdése végre is az egyéni kedvtelés dolga, míg az igazságos eljárás lelkiismeretbeli ügy volt és lesz is mindig. B. F.

Ujdonságok.

Püspöki körlevél. *Bende* Imre a nyitrai egyházmegye püspöke kiadta XIII. számú körlevelét.

A körlevél több római dekrétumot közöl a papsággal és intézkedéseket tartalmaz a rómkath. elemi népiskoláknál alkalmazott tanítószemélyzet fegyelmi szabályzata dolgában.

A három évre kinevezett fegyelmi Tanács elnöke *Mihálik* József apátkanonok, tagjai: dr. *Tezselszky* József, *Szmida* Kálmán, dr. *Puchovszky* Bálint alesperesek és kerületi tanfelügyelők, *Jakubovich* Sándor nyitrai elemi iskolai igazgató-tanító, továbbá az egyházmegyei főtanfelügyelő és az egyházmegyei ügyész.

Rendelkezéseket tartalmaz a körlevél az új tanítói állományok fizetékiesegítő államsegélyeinek kérelmezésére vonatkozólag.

A belpataikai megüresedett plebánia javadalomra a pályázati határidő f. é. december 31-ig tüzetett ki. A plebánia ideiglenes adminisztrátorává *Fridrichovszky* István ottani s. lelkész neveztetett ki.

— Ott alszik a sarokban — felelt ijedten az asszony.

Kihuzta a kését s közeledett a gyerek felé. A nő elébe ugrott sikoltva.

— Mit akarsz ember?!

— Csak a fejét vágom le egy kicsit s odaadom emlékül az apjának, hogy ő juttatott hóhérekre, — röhögött a betyár s felemelte a gyermekét. Az asszony dermedt szótlanlással nézte.

Hatalmas parancsoló szó zúgott elő a pincéből.

— Megállj az Isten nevében!

— Egy barnakámszás alak lépett elő, szép ősz szakállja a mellét verte.

— Boldogságos Szűz! Feltámadtak a barátok — fohászkozott évek óta talán először az asszony s térdre hullva vetette sűrűn a keresztet.

A betyár is kiejtette rémületében kezéből a kését. A barát ünnepélyesen feddőleg folytatta:

— Ne szennyezd be lelked az ártatlan vérrrel, gondoldj tulvilági üdvösségedre!

Az óriás, vad férfi minden ízében reszketett.

— De öltem, raboltam — veté ellen.

— Minden bűnre van bocsánat, ha megbánjuk.

A szelid meggyőző hang átalakította a betyár lelkét. Felrohant a toronyba társaihoz, akik már alig tudták erősíteni a hasadozó ajtót.

— Le a fegyverrel emberek, testünk már

ugyis veszendő, mentsük meg lelkünket, maga a nagy Isten küldött utána — kiáltozta.

A betyárok tanácstalanul néztek össze. A vezér aztán elmondta, hogy a monostor kriptájában feltámadt egy barát, aki odalent várja őket a bűnbánattal.

A haramiak mind megremegtek. Csak a banda régi kapitánya, aki fönn örködött a torony tetején, gúnyolódott:

— Nézzétek meg előbb, hogy a csuha alatt nincs e lólab . . .

Tovább nem folytathatta. Lába alatt egy korhadt téglá megmozdult s ő vele együtt a mélységbe zuhant.

Most már az embereknek nem kellett több biztató szó. Hanyatthomlok rohantak a pincébe, ahol a szerzetes buzgón imádkozott. Jámor keleti kalugyer volt, aki esteledve, Szent Endréről jövet a romok között talált menedéket. Mély almból felébredve tanuja volt, hogy a dühös férfi fejét akarta venni a gyermeknek. Megszólalt, hogy a fiatal életet megmenthesse.

Mikor a betört ajtón az ostromlók a pincébe rohantak, majd gyökeret vert a lábuk az ámulattól.

Ott térdelt a betyár csapat alázatosan, meghajtott fejjel az áldásosztó szerzetes előtt. Kezük még akkor is imára volt kulcsolva, mikor Dávid hadnagy reárákta a vasat . . .

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Szegeleti* István okleveles tanárt az érsekújvári közégi kath. főgimnáziumhoz a fennálló szerződésből kifolyólag rendes tanárrá nevezte ki.

Eljegyzés. *Seeber* Ferenc, *Seeber* Vince nyitrai takarekpénztári igazgató és kereskedő fia jegyet váltott fehérgyarmathi *Tóth* Lenke úrleánnyal Szolnokon.

Meghívó. A nyitrai gazdasági egyesület igazgató-választmánya f. évi december hó 15-én szerdán d. e. 11 órakor Nyitra az egyesület saját helyiségében ülést tart, melyre az igazgató-választmány tagjait tisztelettel meghívjuk *Mezey* Gyula kir. tanácsos, elnök. Sándorházi Lajos titkár. Tanácskozási tárgyak: 1. Elnöki bejelentések. 2. Az állattenyésztési törvényjavaslatról adandó vélemény. 3. A megyei állattenyésztési szabályrendelet módosítása. 4. Az ócska háziipari tanfolyami tárgyak elárverezése iránt intézkedés. 5. A vágújhelyi gazdasági egyesület járási osztálya való átalakításáról jelentés. 6. Az Ásványi-féle szártéppő gép bizományba való eladása. 7. De Pottere Brunó kérése „Magyar szociális agrár politika” című művének támogatása tárgyában. 8. A zalamegyei gazdasági egyesület átirata a cigányügy rendezése tárgyában. 9. A Baromfitenyésztők Egyesületének átirata. 10. Rudnó község vásártartás iránti kérvényére véleményadás. 11. Miniszteri adomány a gazdasági egyesületi titkárok országos nyugdíjalapjára. 12. A nagybeliczi gazdakör kéréte könyvek adományozása és szerzése tárgyában. 13. A G. E. O. Sz. nagygyűlésére 5 tag kiküldése. 14. A „Nemzeti Állam” c. lap előfizetés iránti kérése. 15. Az egyesület fennállása 50-ik évfordulójának megünneplése iránt intézkedés. 16. A háztelvi ügyben kiküldött bizottság jelentése. 17. A vágújhelyi tulipán egyesület háziipari tanfolyamára adandó segély. 18. Jelentés az ideai állatdíjazásokról. 19. Jelentés a fajbaromfi kiosztásról. 20. Évi jelentés. 21. Tagsági ügyek. 22. Jövő évi munkaprogram. 23. Jövő évi költségvetés. 24. A vasúti menetrend javítása érdekében teljesített elnöki intézkedés bejelentése s felhatalmazás a további eljárásra. 25. Tudomásul veendő. 26. Esetleges indítványok.

Thuróczy Károly dr. †. Hosszas betegeskedés és inkább haldoklásnak, mint életnek nevezhető hosszú fájdalmas vívódás után dr. *Thuróczy* Károly, kir. tanácsos, Nyitrai megye főorvosa f. h. 10-én életének 59-ik évében Alsó-köröskényben elhunyt.

Az orvosi tudománynak hivatott művelője, a gyakorlati orvosi tudásnak nem közönséges képzettséggel bíró tagja dőlt ki az ismert nevű főorvos halálával, a kinek modora is rendkívül megnyerő és bizalom keltő volt.

Az emberbaráti mozgalmakban dr. *Thuróczy* Károly élénk részt vett. A nyitrai *Ingyentel* intézményt ő alapította s úgyszólván élete utolsó pillanatáig megható szeretettel gondozta. Súlyos betegségének napjaiban is talált módot arra, hogy ezt a szívéhez nőtt intézményt a nemeslelkű közönség pártfogásába ajánlja, annak ügyes-bajos dolgaival akár a legnagyobb megerőltetés árán is foglalkozzék.

Halálát neje szül. *Tóth* Erzsébet, néhai *Tóth* Vilmos főrendiházi elnök leánya, fia *János* tb. szolgabíró, testvérbátyja *Thuróczy* Vilmos val. belső titkos tanácsos, nyug. főispán, és kiterjedt rokonság gyászolja.

Temetése f. h. 12-én megy végbe Alsó-köröskényben, a hol a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra. — Nyugodjék békében!

Az elhunyt főorvos családja a következő gyászjelentést adta ki:

Thuróczy Károlyné szül. *Zékelyi* *Tóth* Erzsébet a maga és fia *János* valamint sógora *Thuróczy* Vilmos ennek neje szül. *Zékelyi* *Tóth* Zsuzsánna valamint fiai *Károly* és *Tibor* nevében is fájdalomteljes mély bánattal tudatja, hogy forrón szeretett felejtethlen férje, a legjobb apa, fivér, sógor és nagybátyjuk nagyságos Alsó-köröskényi és Túröcszentszenthalmi *Dr. Thuróczy* Károly Nyitra vármegye főorvosa, kir. tanácsos, az orsz. közegészségügyi tanács és a kir. tvszki orvosokat vizsgáló bizottság tagja, több helyi emberbaráti és jótékony egyesület elnöke folyó év december hó 10-én a halotti szentségek ájtatos felvételével 59 éves korában hosszú és kínos szenvedés után jobblétre szenderült. A felejtethlen drága halottjának tetemei f. dec. hó 12-én d. u. 3 órakor fognak a r. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az alsó-köröskényi családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni. Lelki üdvéért a szent mise-áldozat az alsó-köröskényi róm. kath. templomban f. dec. hó

13-án fog az egek Urának bemutatni. Alsó-köröskény, 1909. dec. hó 10. — Áldás és beke-
lengjen a drága halott porai felett!

A F. M. K. E. évnegyedes gyűlése.

A Fmke központi igazgató választmánya decem-
ber 6-án, *Desseffy* Emil gróf elnöke mellett,
évnegyedes gyűlést tartotta meg Nyitrán. A
gyűlés tudomásul vette, hogy a vallás és köz-
oktatásügyi miniszter Nyitra városában, 300.000
korona költséggel közművelődési házat emel s
megbizta az elnökséget, hogy a költsön feltételei
iránt tárgyaljon a hazai nagyobb pénzintézetekkel.
Elhatározta továbbá a gyűlés, hogy Nyitra, Bars
és Hont vármegyék magyar-tót nyelvhatárain a
tél folyamán analphabéta-tanfolyamokat rendez;
iparostanoncokat szerződött a magyar városokba,
magyar mesterekhez; új népkönyvtárakat állít
Iglón és Ruttkán, ifjúsági könyvtárakat: Nagy
kereskény, Stubbyafürdő, Geletnek, Alsópél, Nyitra-
számbokréti, Zsitvabessenyő, Felsőköröskény, Egy-
házmarót, Töre, Darázs, Dalmad, Erdőszelesteény,
Andód, Szobotist községekben és Ódögös pusztán,
a löcsei iparostanonciskolánál és a nyitrai hon-
védecsapatkórháznál pedig egy-egy kisebb könyv-
tárakat; a 20.000 koronás gr. Karatsonyi-alapítvány
fordítja 2537 kor. kamatait óvodák főtartására
fordítja; felír a miniszteriumhoz, hogy a magyar
tannyelvű felekezeti, községi és egyesületi isko-
láknál és óvodáknál alkalmazott tanerőket, az
állami tanítókhöz hasonlóan, részesítse a felárú
vasúti utazás kedvezményében; Jankovich István
sempeti plebános kérésére, a magyar istenítisz-
telet céljaira, 250 darab magyar énekes és ima-
könyvet engedélyezett a község kath. híveinek,
végül tárgyalni fog a Magyar Gazdaszövetséggel
az iránt, hogy az amerikai kivándorlottak érde-
keinek védelmére és visszatelepítésének közveti-
tése céljából, a magyar közművelődési egyesü-
letek Amerikában egy fiókegyesületet szervezzenek.
A gyűlés örömmel vette tudomásul, hogy az egye-
sület vagyona az elmúlt évben 14.000 koronával
gyarapodott. A másodfokú fegyelmi bizottságba
beválasztottak rendes tagokká: *Thuróczy* Vilmos,
Markhot Gyula, *Pazár* Zoltán dr., *Mihálik* József.
Pótagokká: *Kútvaszer* István, *Zongor* János, *Cser-
nyánszky* Aladár dr.

A december 8-iki hangverseny.

A nyitrai róm. kath. fiúiskola tantestülete f. hó 8-án
a Nyitrán létesítendő „Tanítók Háza” javára hang-
versenyt rendezett fényes erkölcsi sikerrel, de
gyenge anyagi eredménnyel.

Más városokban, ha egy ilyen testület, ne-
mes emberbaráti szándéktól vezéreltetve, jótékony-
célú előadásra vállalkozik, a község nagy ro-
konszenvvel és lelkes áldozatkészséggel siet a
vállalkozók támogatására.

Nyitrán alig van olyan család, melynek gyer-
mekét az elemi iskolai tanítók nem tanítanak,
vagy nem tanították volna. Hogy most már ezek-
nek a férfiaknak a megbecsülésében, ki-ki köz-
vetve önmagát becsüli meg, az fejtegetésre nem
szorul.

Természetesnek látszott ennél fogva, hogy a
város községe tünnetőleg vesz részt a jótékony-
célú hangversenyen s ezzel is kifejezést ad a tan-
testület iránt érzett hálójának és becsülésének.

Sajnos azonban, városunk községének min-
dig van ideje és pénze színházlátogatásra, male-
pörköltös és disznótoros társas vacsorákra, de
nemes élvezetet nyújtó szórakozás, a mulatozásra
szánt filléreknek olyan célra való fordítása iránt,
mely az élvezettest a hasznossal, a mulattatót a
jóval és a nemessel köti össze, úgy látszik nem
igen van érdeke.

A főgymnasium tornaterme felig sem telt
meg közönséggel.

Pedig a rendezőség mindent elkövetett az
érdeklődés fokozására és az estély vonzóvá tételére.

Megmutatta ezt különösen *Riszner* Edéné,
szül. *Congedi* Adrienne úrnő páratlan sikere. Ez
a ragyogó tulajdonságokkal bíró énekművész
programmszerűen két darabban lépett fel. Straus
Voci di prima vera szolóját, azután Csiky Csalo-
gatóját, Böhm Rothe Nelken és Delibes Les filles
de Cadise című solo-darabokat énekelte, férjének,
Riszner Ede bajai zenetanárnak virtuóz zong-
rakísérete mellett. A program számok után fel-
zúgott orkánzerű tapsvihar lecsendesítése végett
mindkét solóját gyönyörű magyar nótákkal toldotta
meg.

Riszner Edéné úrnő briliáns művészetével
a világ bármely koncerttermében babérokat aratna
és dicsőséget szerezne nevének. Az est közönsé-
gét valóságos bálmulatba ejtette. Azok a techní-
kai nehézségek, melyek főképp a Voci di primavera
műben egymásra halmozódnak, gyermekjátékká
törpültek a művésznek iskolázott és rendkívüli

változatokra képes hangjának áradása alatt. Té-
máinak érzelmes részeiben megmelengette szívün-
ket szélesen zengő, majd lágy szellővé finomult
tónusával, előadásának mindent átfogó és meg-
érettető bensőségével.

Általános a vélemény, hogy ilyen énekmű-
vészetben még nem volt része városunk közön-
ségének.

Lelkes elismeréssel fogadta a község az
egyházi zeneegylet *zenecardnak* darabjait, Schu-
bert: Rosamunde nyitányát, Beethoven Coriolán-át,
melyeket *Pataky* János dr. kísért distinguált zong-
ora játékkal, úgyszintén Gade-nak a vonóskar
altal előadott Novelláit. A gyönyörű poémák zenei
illusztrálása nagy tudásra és élénk zenei érzékre
vall. A sejtelmes kedélyhangulatok megérzékítése,
az abból kiáradó melegség és erő megkapták a
hallgatóságot.

És mit szólunk az egyházi zeneegylet *ének-
kardnak* produkcióiról? Ábrányi Dalár-szózata,
Beschnitt Oszianja, változatos hangulataik, érde-
kes ritmikai kombinációikkal nagyon megtetszet-
tek a közönségnek. Rég nem fordult meg műked-
velők másorán darab, mely olyan egyértelmű el-
ismeréssel találkozott volna, mint a fent említett
daraboknak úde frissességgel ható előadása.

A hangverseny ritka sikerében oroszánré-
szük van *Stetka* Teofil h. székesegyházi karmes-
ternek, a ki a zenedarabokat dirigálta és *Hur-
math* Arthur elemi iskolai tanítónak, a ki az
énekkart vezette. Mindketten teljes elismerésre
mértő, értékes művész-munkát végeztek.

Muzsikus.

Vizsgálat a vendéglőkben. A nyitrai m. kir. pénzügyi főbiztos János Aladár szem-
lész kíséretében f. hó 4-én a helybeli vendéglők-
ben és kocsmaokban helyszíni szemlét, illetve
vizsgálatot tartott. Hogy a vizsgálat a fogyasztási
adók homályos ügyének felderítése céljából tör-
tént-e, nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy a
vizsgálat elrendelése egyre késik... *Dr. Gáti.*

**A nyitrai serfőző és malátá-
gyártó** r. t. folyó hó 6-án délután 3 órakor
tartotta nyitrai gyárhelyiségében a XV-ik rendes
közgyűlést, *Thuróczy* Vilmos elnöke alatt a
részvényesek élénk érdeklődése mellett. A tárgy-
sorozat legfontosabb pontját a felmentvény meg-
adása az igazgatóság és felügyelőbizottság részére
képezte. A felmentvény minden külön felszólamlás
nélkül egyhangulag megadott. A közgyűlés be-
rekesztése után a sörgyár szokásos figyelmé folytán
a megjelentek szolid áldozatot mutattak be Ba-
chusnak.

**Megnyílt a szövetkezeti mészár-
szék.** A Nyitra és Vidéke Szövetkezeti Nép-
áruházának mészárszéke f. h. 4-én megnyílt.

Ezzel kapcsolatosan az igazgatóság a vevő-
közönséget és különösen a szövetkezet tagjait a
következőkről értesíti.

1. **A szövetkezeti húscsarnok árai:** Az igaz-
gatóság által ez időre érvényes húsarak a követ-
kezők: *Marhahús* eleje 96 fillér, hátulja 108 fillér.
Borjühús eleje 136 fillér, hátulja 140 fillér. Ezen
árak az igazgatóság további megállapításáig érve-
nyesek; minden indokolt árváltozás esetén az
árakat az igazgatóság újból közhírre teszi és a
mészárszékben is kifüggeszteti.

2. **A t. sz. tagok vásárlási módzatai:** Min-
den szövetkezeti tag vásárlás céljából az igazgatósá-
gtól tagkönyvecskét kap, hogy abba a vásárolt
hús súlyát és értékét bevezethesse még azon
esetben is, ha kézpénzzel fizet, a mi természetesen
csak kivánatos minden üzletnél, annál inkább
ennél, mert e bejegyzett adatokra szükség lesz a
vásárlási visszatérítés megállapításánál, minden
ily bejegyzés elmulasztásával, a tag csak önmagát
károsítja meg.

3. **A hitelezés módzatai:** Az alapszabályok
értelmében csak egy havi hitelezés engedhető meg.
Mindenki, a ki arra igényt tart, jelentkezze e
célból az igazgatóságnál; minthogy pedig a meg-
szavazott hitelért az igazgatóság anyagilag is felelős,
fentartja magának azt a jogot, hogy ez nem
a vállalkozónak, de csak is az igazgatóságnak
fizetessék. Az intézetekre csak első és utolsó mó-
dozat kötelező, vagyis havonta az igazgatóságnak
fizetni tartoznak, a többi hivatalból lesz elintézve.

Az Igazgatóság.

Nem égett a gáz. Megint baj volt a
gázgyárban. F. hó 2-án az egyik gázkemence be-
dugult és délután 4 órától este 10-ig, mikor a
legtöbb járó-kelő fordul meg az utcán, a város
nem bírta működésbe hozni 140 utcai lámpáját.
Ha ehhez hasonló esetek gyakran megismétlődné-
nek, megérjük, hogy ma-holnap gáz vagy villany
helyett megint petróleummal fogják kivilágítani
a várost.

Templommegáldás. Szép egyházi ün-
nepség volt nov. 30-án a pozsonymegyei Magas-
falu községben. E napon áldatott meg az odaváló
plebános, *Jábornik* Ödön buzgólkodása folytán a
kegyuraság és a hívek adakozásából a művészeti
igényeknek megfelelően kifestett templom. A meg-
áldást *Gaibl* Sándor pozsonyi apát-kanonok vé-
gezte, ki a kerületi papság segédlete mellett infulás
misét is tartott, mely alatt *Mansvet* pozsonyi szt.
ferenczrendi atya mint egyházi szónok remekelt.
A templom zsúfolásig megtelt ajátatoskodókkal; de
jelen volt a festőművész Pauly Erik tanár is, ki,
mint vallalkozó, a templom falain előforduló ősz-
szes szent képet nagy szaktudással és tőkélylyel
maga festette. A hívek oly dicséretreméltó bő-
kezűséggel adakoztak, hogy nem csak a festésre
előirányzott 11.000 kor. költségfedezetet talált,
hanem az összegyűlt adományok fölöslegéből még
3 festett üvegablakot (2700 kor.) és egy szent
Antal-szobrot (300 kor.) is lehetett rendelni a
templom díszítésére.

Tanítói jubileum. *Gazsó* József nyug.
alsómeteczi tanító november hó 24-én ülte meg
tanítóságának hatvan éves jubileumát. Az ünne-
pélyen jelen volt a radnai esperesi kerületi pap-
sága és tanítói kara. Szent mise után, melyet
Czeizel Antal mittai esp. plebános szolgáltatót
és mely alatt az áhítatot a tanítók és tanítónők
négyhangú énekkara úgyszintén *Gábel* Sándor
tárogató soloja nagyban emelte, a kerületi espe-
res szép beszédben esetelte az ünnep jelentősé-
gét, *Kosztka* Mihály kir. tanácsos, tanfelügyelő
pedig az ünnepeket kiváló egyéni tulajdonságait és
érdemeit méltatta igen meleg szavakkal. A tani-
tói kar nevében *Brzobohaty* János radnai kántor
tanító, az ünnepély főrendezője szívből fakadó
szavakkal búcsúzott az ősz kártárstól, a kinek
egy G. J. monogrammal és 1849—1909, évszám-
mal ellátott aranygyűrűt nyújtott át. Felolvasták
azután a nyitrai püspök ő nagyméltóságának és
az egyházmegyei főtanfelügyelőnek leveleit, akik
meleg elismeréssel adoztak a nyugalomba távozó
őreg tanító érdemeinek.

Elfeledett szobor. A bold. Szűznek a
nyitrai törvényszéki palota előtt felállítandó szob-
rára újabb Nyitráról H. K.-tól 20 koronát vet-
tünk. Hozzáadva a lapunk ez évi november 21-iki
számában kimutatott 4126:30 kor.-hoz, lesz fő-
összeg 4146:30 korona. Isten fizesse meg!

A munkástelep üzlethelyiségére
(bolt és vendéglő) hirdetett pályázat dec. 21-én
lejár. A sok oldalról hozzánk intézett kérdős-
kérésre a jelentkezőkkel közöljük, hogy ajánlatai-
kat írásban a jelzett határidőig benyújtsák. —
Nyitra 1909. dec. 12. Egyesületi vezetőség.

Halálozás. *Dudáczek* Antal nyug. adó-
hivatali ellenőr életének 41-ik évében Illaván
elhunyt.

Özv. Berecz Józsefné szül. *Wohldrann* Er-
zsébet életének 80-ik esztendejében f. hó 4-én a
halotti szentségek buzgó fivétele után Nyitrán
meghalt. Az elhunytban dr. *Berecz* Sándor a bu-
dapesti Erzsébet nőképző iskola tanára édes any-
ját gyászolja. — Nyugodjanak békében.

Kath. népszövetségi mozgalom.
Suránkán e hó 8-án népszövetségi gyűlés tartat-
t, melyen a kath. hívek majdnem teljes szám-
ban megjelentek és érdeklődéssel hallgattak *Ko-
nyakowszky* Ferenc előadását a népszövetség
feladatáról. A régi tagok mind megmaradtak s
több új is jelentkezett. A gyűlésen határozatba
ment, hogy a téli időszakban minden két héten
jönnek össze.

Népmissio Felsőelefanton. A felső-
elefanti plebánia hívek lelki életének fölfrissítése
céljából két lazarista atya dec. 7-én megkezdte
a nyolc napig tartó missiót. A templom helybeli
és környékbeli hívekkel minden alkalommal zsú-
folva van. Ezt megelőzőleg novembertől kezdve
minden vasárnap délután, az iskolában nagy
számmal összegyűlt népek ismeretterjesztő föl-
olvasások és előadások tartattak, melyek a missio
befejezte után februárig bezárólag folytatódni fog-
nak. A nép nagy érdeklődéssel hallgatja az ismer-
retüket bővítő előadásokat.

Vasuti baleset. A Lipótvárról Üzbéghre
haladó 4751. számú repavonatot f. hó 2-án a ré-
csényi állomáson baleset érte. A vonat a nyitrai
parcellázó bank egyik szántógépet is szállította.
Récsény állomáson a szántógépet szállító kocsi hi-
bás váltó állítás következtében leszúzott a sinek-
ről, oldalra billent s a szántógép a kocsiról lezu-
hant. Nagy munkába került, a míg a kocsit
visszahelyezték a sinekre s a megrongálódott gé-
pet a kocsira újra felrakták. A kár jelentékeny.

A nagytapolcsányi kath. legényegyletből. Szerencsés megoldást nyert végre a házgondozó ügye t. i. az elnökség igen előrelátóan Sepper Lajos vendéglőst alkalmazta ezen állásra, ki kifőzést is folytat s így a vidéki tagok is, de még a helybeliek is igen izletes és olcsó étkezéshez jutnak, amit ezuttal is a tagok figyelmébe ajánlunk.

Birtokvétel. A dréтомai — mintegy 2800 hold kiterjedésű — lovag Borszky-féle, valamint gróf Chorinszky-féle birtokot Béli László Nagyküküllő vármegye volt főispánja vette meg.

A d' Harcourt-féle birtokok parcellázása. A gróf d' Harcourt-féle temes- és trencsénmegyei 40.000 hold kiterjedésű birtokot megvásárló konzorcium 5 millió korona részvénytőkével „Földbirtok és Telekbank r. t.” név alatt részvénytársasággá alakult, mely minap választotta meg 8 tagú igazgatóságát és 4 tagú felügyelő-bizottságát. A r. t. elnöke Elek Pál a Pesti Kereskedelmi bank igazgatója. — Lesz tehát Trencsén vármegye népének olyan parcellázásban része, a melyből csak néhány különben is már főképezés, gazdag emberre háramlik haszon. Mily egészen más jelentősége volna ennek a nagy birtokvételnek, ha azt az állam teszi meg. Megmentette volna a népet a spekuláló üzérkedés következményeitől és még fényes üzletet is csinált volna.

Damjanichné utolsó kívánsága. Midőn az aradi Tizenhárom bizottság elhatározta, hogy a vértanúk földjének megváltását és méltó megőrkötését sorsjáték rendezése útján valósítja meg, védnökül Damjanich Jánosné kérte föl. Az ősz matróna nemcsak hogy a legnagyobb örömmel vállalta a védnöki tiszteletet, de csaknem halála napjáig buzgó segítőtársa volt a bizottságnak az akcióit rendkívül nagy érdeklődéssel kísérte s a kibocsátott levelek egy részét, melyeknek tartalmát rendszerint ő maga határozta meg, reszkető, de végtelen intelligens vonásaival maga irt alá. Ezekben a levelekben azzal a kéréssel fordul a magyar közönséghez, hogy segítsen megváltani a vértanúk földjét, azt a helyet, a hol hős férjét anyai más hőssel együtt megfojtotta a bakó! Sajnos nem érthette meg óhaja teljesülését a hatalmas kort élt nagyszívű matróna, de végső kívánságát örökségképpen a nemzetre hagyta. Damjanichné utolsó levelére — aki nem is kapott ilyent — tehetsége szerint aldozzon minden jó hazafi. A bizottság központi irodája: Budapest VII. Akácfa-utca 39. szám alatt van. 1 koronás sorsjegyet ugyanott rendelhető.

Végre! Nagytapolcsányban közel 20 év óta folyik a küzdelem 1 (egy) keresztény kézben levő vendéglőért. A politikai viszonyok által szétrobbantott koalíciónak s ezzel egyszersmind a belátásos, tisztességes gondolkodásnak végső lobbanása, a nagytapolcsányiak 20 év óta húzódozó jogos kívánságának beteljesedése. Mert igazán furcsa is ám az, hogy a még mindig keresztény Magyarországon fekvő Nagytapolcsányban miért kelljen mindennek és mindenkinek zsidónak lenni?! Tehát végre *Vrba* Antal nagytapolcsányi jövevű hentes-mester italkimérsi engedélyt nyert s vele egy időben jött meg az engedélye Nagytapolcsány városának egy községi vendéglő megnyitására, illetve italkimérsre. *Lev.*

Magyar Csipkegyár Részvénytársaság Kiszuczajhelyen. A társaság f. évi november hó 27-én tartotta meg Budapesten a magyar leszámítoló- és pénzváltóbank ülés-terében alakuló közgyűlését. A megalakult részvénytársaság Trencsénmegyében Kiszuczajhelyen építendő gyárában a Calais és Nottinghamban annyira virágzó francia és angol csipkeipart, melyet Szilányi Ernő alapító a helyszínén alapos ügybuzgalommal tanulmányozott, honosítja meg hazánkban és Trencsén megyében. A társaság részvénytőkéje egyelőre 384.000 korona, de alapos remény van arra, hogy ezen iparág meghonosodásával lépést tartva ezen alapítóke rövid időn belül nagy arányban felemelkedik. A részvényváltalásban elsőrendű külföldi gyárosok is érdekelve vannak. A hazai részvényjegyzők sorában a megye számos előkelősége szerepel, különösen Dreher Antal, lovag Hahn udv. tanácsos, gróf Ballestrem, Tiberghien fiai, Lukii kőbánya r. t., továbbá a magyar leszámítoló- és pénzváltóbank r. t. stb.

A megalakulás után az igazgatóság tagjai lettek: Szilányi Ernő, Ybl Lajos lovag, Cselkó Jenő, báró Sztójánovits György. A felügyelő bizottság tagjaiul megválasztották: Latten Vilmos, Glücksthal Henrik, dr. Friedner Dávid, dr. Vársárhelyi Lajos.

Csendőrközre jutott f. hó 4-én Minárik Lajos nyitrai lakos, ki a közbiztonságot a városban, ha szabadjára van érezve, általában veszélyezteti. Kiss György csendőrvezető egy társa kíséretében Minárikot a városházán előállította, előállítás után pedig letartóztatta. Büntetése kiderítése céljából a csendőrség nyomozást indított.

Megtévelyodott hűlye fiú. Özvegy Somoskeőy Cézárné f. hó 5-én a rendőrségen elpanaszolta, milyen sok baja van Bertalan nevű hűlye fiával. Ahogy az iskolából kivette, otthon lézeng a háznál. Semmiféle pályán sem tudja elhelyezni. Lehetséges, hogy a fiú ezen nyomorúságos helyzetét és a bizonytalan, semmi reménytel nem kecsegtető jövőt szívére vette, mert a napokban az asszony az elmezavar tüneteit észlelte rajta. A városi főorvos a fiúnak a városházán való tartását rendelte el, vizsgálat céljából.

Tűz. Mult szombaton este fél 7 óra tájt Zoboron, a Mártonvölgyben Kovács István gerencséri lakos szőlőskertjének kigyulladt a hajléka és porrá égett. A nyitrai tűzoltóság a helyszínére kivonult és a tüzet csakhamar lokalizálta.

Kanálisba esett úr. Nehogy a rossz nyelvek tévedésbe essenek, előre is ki kell jelen-tenünk, hogy a kanálisba esett úr, hajdankori felebarátjának Noénak nem követte példáját. Nagytapolcsányban történt: Színhely: a legujabban Szilágyi Dezső-utcának elnevezett (de ezt már néhai Szilágyi Dezső emléke igazán nem érdemelte meg) vásártér, ahol most Kure mérnök jóvoltából az építendő körcsatorna számára a föld gyomrát alaposan feltúrták munkásai. A csatorna mélysége lehet vagy 3—4 méter s este, a mostani pokoli sötétség mellett könnyen történhetik meg az, hogy X. Y. úr teljes józan állapotban az árok fenekén találta magát teljes egészében. Kimászni a mély csatornából nem tudott s kenytelen volt a csatorna sáros agyagját végigdagasztani s annak kivezetőjével kedves feleségének nem éppen ölelő karjaiba dőlni. Öreg hiba volt a csatorna építését késő őszre halasztani, s még öregebb hiba az éjjeli figyelmeztető s ilyen baleseteknek elejét vevő intézkedéseket elmulasztani. Ajánljuk a városi előljárásság figyelmébe a hiányos utca rész megvilágítását.

Letartóztatott kereskedőseged. A rendőrség f. hó 4-én este előállította Weisz Zsigmond foglalkozás nélküli nyitrai kereskedősegedet, mivel többrendbeli bűnügy miatt a törvényszéknek elszámolnia valója van. Kihallgatás után letartóztatták és az ügyészhez kísérték.

Lenvetőmag beszerzés. A rostja végett való lentermeléshez a megfelelő vetőmag beszerzését a termelőknek megkönnyítendő a m. kir. földmivelésügyi miniszter az 1910. évi vetéshez eredeti orosz (pernai korona) lenvetőmagról gondoskodott, amely míg a készlet tart a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél (Budapest, V. Aikotmány-u. 51. sz.) kapható. Bővebb felvilágosítást a *Nyitrai Gazdasági Egyesület* titkári hivatala nyújt (Nyitra, Tóth Vilmos-utca 20. szám). Megrendelések december 31-ig fogadhatók el. A kőrt termeléshez eredeti lenvetőmagnak első és második utánvetése is megfelelő, ennél fogva az eredeti lenvetőmagnak beszerzése csupán felújításhoz való arányban és mennyiségben szükséges.

Erőszakos koldusszasszony. Ahogy a nyári mezei munka véget ér, Nyitra város utcai csak úgy hemzsegnek a koldusnéptől. Seregestül vonulnak fel szombatonként és különösen kedden és pénteken a hetivásárok alkalmával. Az ember alig tud szabadulni zaklatásuktól. Mikula Júlia úrményi koldusnő is felrándult Nyitára és a Rév-utca házaít sorra járta. Ahol nem kapott alalmazást, ott éktelen szidalmakra fakadt; ott pedig, hol keveset kapott, erőszakoskodni kezdett. E nem épen épületes munkájában egy rendőr akasztotta meg és a városházára kísérte.

Beszűntetett nyomozás. Megirtuk lapunkban, hogy Kiszák Rezső nyitra-ivánkai póstamester ellen lopás miatt feljelentés érkezett a nyitrai kir. ügyészhez. Ezen feljelentés folytán megindult a nyomozás Kiszák ellen, amelynek eredményeképpen a kir. ügyész a feljelentést alaptalannak találta s az eljárást ez okból a gyanúsított ellen végleg megszüntette. Sértet pedig panaszát a maga részéről is visszavonta.

Botrány a Hid-utcában. Csiffary Gyula nemespanni földmives f. hó 7-én egyfogatú szekeren a városba hajtatott. Utjába természetesen sok korcsma esett, meg nem állhatta, hogy egy meszely pálinkára be ne térjen. Szekerét a korcsma előtt hagyta, hogy ne kellessen gyalogszerrrel bejárnia a várost. Fél 8 óra tájt este már meglehetősen kótyagos volt, mikor a hid-utcai Weisz Adolf-fele korcsmába benyitott. Az itt bevett szesz már teljesen kiforgatta emberi mivoltából, garázdálkodni kezdett a csapszékben. A korcsmából valahogy sikerült őt kitudszkolni, de a lármát és szidalmazást tovább folytatta az utcán. A részeg atyafit a rendőrség a városházára, lovát pedig a Szarvas-szálló istállójában szállá-solta el éjjelre.

Eltűnt lisztes-zsákok. Surda György államvasuti raktárnok f. évi november hó 27-én 75 zsák lisztes rakatott fel egy vagonba. A teherkocsit útnak indítása előtt 8-szoros ólomzárral látta el. Nagy volt a meglepetése, mikor Várról távirat érkezett a nyitrai állomásfőnökhöz, hogy 75 zsák helyett csak 72 zsák liszt volt a vagonban. Átkutatták az állomás összes raktárait, de a lisztes zsákok nem kerültek meg. Valaki aztán bement, hogy november 30-án reggel fél 6 órakor két molnosi ember három zsákot vitt el targoncán az állomásról és a zsákokat Molnosra szállította. Nyomozás során kitudt, hogy az atyafiak által elszállított zsákokban nem liszt, hanem répa volt. Így az állomáson még most is tűnődnek azon, hová lett a három zsák liszt?

A fekete kecske. Gátyás József felső-zobori lakosnak volt egy kedvenc kecskéje. Szegény ember lévén, karácsonyra hogy egyet-mást bevásárolhasson, a vásárra akarta vinni az ünnepek előtt. Valaki azonban áthúzta számítását. A mult napok egyik reggelén a kecskének már csak hült helyet lelte az ölben. Ellopták. Pár napra rá egy asszony jelentette feleségének, hogy a gerencséri határban az erdő szélén a fát hordó emberek egy kecskebőrt és kecskefejet találtak. A károsult ember az állatmaradványokban kecskéjére ismert. A csendőrség nyomoz a tolvaj után.

Ellopott pénzesfiók. Dohány Ignác szatács csütörtökön reggel 5 órakor nyitotta fel csengetyús boltját, feleségét beállítva az üzletbe, az első vonattal elutazott Nagytapolcsányba. Egy furfangos tolvaj figyelemmel kísérte a szatács készülődését, mert mihelyt a boltosné az üzletből a szobába távozott, egy ügyes ugrással az üzletben termett; a csengetyút kezével lefogta, hogy ne szóljon és a pultban elhelyezett pénzes fiókot hóna alá csapva, minden neszt nélkül eltávozott. Több asszonynak, akik Dohány üzlete mellett elhaladtak, feltűnt a ládával tova iramodó ember. Fel is hívták rá a boltosasszony figyelmét. Az asszony szomoruan tapasztalta, hogy a fióknak és a pénznek vége. A rendőrség nyomoz a tolvaj után, de eddig még siker nélkül.

Megkerült tolvajok. Koller Ottó, Pitzer és Hauser szolgálójának 50 koronáját Fürchgott Károly társaságában Neumann Dávid és Weisz Szigfrid állásnélküli nyitrai kereskedősegedek emelték el. A rendőrség Weisz Szigfridnél egy másik ügyből kifolyólag nyomozást foganatosított, ennek folyamán jutott a fenti lopás tettesének nyomára. A tettesek beszámoltak arról is, hogy hová tették, illetve hogy mulatták el a lopott pénzt.

Furfangos inasgyerekek. Több iparosmesternek feltűnt, hogy tanoncjai alig várják az esti 6 órát, hogy az ipariskolába mehessenek. Sőt egyesek már fél 6-kor hagyják el a műhelyt. Nem tudták mire vélni a felbuzdulást a tanulás iránt. A furfangos lurkók nem azért siettek olyannyira szabadulni a műhelyből, hogy az iskolába mehessenek, hanem hogy a piacon zölde-séget áruló bolgár kertészeket meglátogathassák. Sárgarépat, kalarabét vásárol az egyik inasgyerek. Természetesen csak pár filléért. Válogatás közben azonban néhány hatos ára portékát elemel, melyet egyik-másik körülötte álló pajtásának dug a zsebébe, markába. A bolgár az ilyen látogatások után észrevette, hogy a fiúk lopják árúját. Felkérte a rendőrséget, segédkezzék neki a fiúk turpisságának a leleplezésénél. Már az első alkalommal, csütörtökön este két nébulót csipett el és a városházán előállított a rendőrség. A dolgot úgy az iskola igazgatójával, mint a tanoncok gazdáival is közölték.

A t. szülők figyelmébe! Mielőtt karácsonyi vásárlásait megkezdené, tekintse meg a *Poór-cukrársza karácsonyi kiállítását*, mely egész Nyitran a legolcsóbb mindenféle karácsonyfa díszekben és ajándékokban.

Színház.

Midőn e rovatot, mely a színház bírálat rovata lesz, e szezonban megnyitjuk, miódenek előtt üdvözljük Szabó Ferenc igazgatót és társulatát, mint olyanokat, kik lehetővé tettek városunkban történt beköltözésükkel e rovat megnyitását s mint kik hivatalosan unalmas teli estéinket művészetükkel, szórakozással telivé varázsolni. Sok szerencsét kívánunk Szabónak s legalább is olyant, mint minőben mult évben volt része, mely évben bizalmunkat annyira bírta, hogy telt ház nélkül alig volt előadás.

Hogy miért csak mostani számunkban foglalkozunk először a színészettel s miért nem tettük ezt már a mult számunkban, annak okát röviden adjuk abban, hogy jelen rovat vezetését nem az előlegezett bizalomra, hanem saját tapasztalatainkra akarjuk alapítani. Vártunk tehát s időt engedtünk, hogy a társulat bemutatkozhasson. Nem hiába vártunk s reményeinkbe nem is csalódtunk, mert a mult hét előadásai bizonyosságát adták annak, hogy Szabó társulata a vidéki színészet erősségeit bírja magában.

A női karban Aradi Aranka, Beleznay Margit, Galgóczy Emma, Sellő Renné, Dán Kató, Sz. Hervay Erzsébet, Aranyosy Annus, Báródy Kató, Papp Erzsébet, — a férfikarban Szabó Ferenc, Galgóczy Lajos, Bay László, Rátkay Sándor, Szőregyh Gyula, Jenőfy Jenő, Fűzi István, Kovács Endre, Gáspár Jenő nevei mind olyan nevek, melyek megfelelő szereposztás mellett az előadásra kerülő darabok sikerét már eleve is biztosítják.

Hetfőn és kedden két operette került színre. Az első premiere számba ment nálunk, a másik reprise volt s ez a magyarzata annak, is, hogy míg az előbbi silány librettója és könnyű zenelő darabnál nagy volt a közönség, addig Orpheus a pokolban bájosan klasszikus muzsikáját sokkal kevesebben hallgatták. Az előbbi címe Tilos a csók, tartalma pikáns, de nem abból a szellemes pikantériából való, mint a franczi vígjátékok szoktak lenni. A zenéje jó ugyan, könnyed, fülbe-mászó, de minduntalan meg-megütik az ember fület a Ripp van Winkle ismert akkordjai. A tartalmáról nem tudunk elég keveset írni. Aradi Aranka a vidéki primadonnák ez egyik legkedvesebb jelensége, Beleznay Margittal, Rátkayval, Szőregyhvel jobb ügyhöz méltó buzgalommal fardoztak az est kétes sikeréért.

Offenbach klasszikus muzsikájának Orpheusnak előadása és az erről szóló referáda első sorban a zenekar dicsérete. Az első színházi esténk volt, a melyen a zenekar pompás fegyelmességéről Németh Ignác karmester szakavatottságáról a karnak a zenekarral való pompás együttműködéséről egy csapásra meggyőzött bennünket. Az idei szezon egyik legsikerültebb zeneestélyét is ünnepelte a szép számu közönség a gyakorta felhangzó tapsaival. Szabó direktorunknak különben igazán jól szervezett operette társulata van az idén. Aradi, Beleznay, Galgóczy a nők közül, Bay és Galgóczy a férfiak közül kiváló operette erőket bizonyítottak. A kar kitűnően fegyelmezett. Bár a technikai problémákat lehetne könnyebben megoldani a mi szűk kis színpadunkon. Ennek a nehézségei okozták csupán, hogy az ensemble nem volt mindig kifogás nélkül. Külön említjük meg Rátkay játékát Jupiter szerepében, ügyes játéka tartalmas rutinos színészvér. — Sellő, Dán Kató kedvesen járultak hozzá az est sikeréhez.

Bernsteinnak a francia és német színpadokon fenomenális hatást elért darabját szerdán adták elő telt ház előtt. A darabról annak jó és kevésbé jó (vagy mondjuk mesterkelt és színpadi hatásadászó) részéről több ellentétes referátát olvashattak olvasóink. Mi tehát csupán a darab interpretálásáról adjuk nézetünket. A drámai erőkről épp oly elismeréssel kell nyilatkoznunk, mint az énekesekről. Különösen Szabó Ferenc a direktor — szerepeiben is a társulat feje. Harmonikus segítőtársa Sz. Hervay Erzsébet. Ennek a színpadon kedves párnak művészi játéka, a vidéki színpadokon alig tapasztalt nonchalancesa, töltötte be az est sikeret. Jók voltak Rátkay, Fűzi, Bay, Gáspár.

Közgazdaság.

Vértetű Nyitramegyében.

(Az almafa filoxerája.)

Irta: Paska István.

Almafáink eddigi ellenségeihez, a sokféle hernyó, leveltetű, levélsodró, rügyfűró, az almatermest tizedelő almamolyhoz a legújabb időben mindezeknél még veszedelmesebb ellenség: a vértetű is csatlakozott.

Már több éven át ősszel itt helyben észrevettem, hogy apró kekes fehér tetvek röpködnek a levegőben, vagy egyes fák vékonyabb galyain szorosan egymás mellett ülnek. Az entomológusok leírásai után e kis rovarkában azonnal vértetűt véltem találni. Mivel azonban fiatal almafáimon olyan vértetű telepeket nem találtam, mint amikről a szaklapokban olvastam, megnyugodtam azon reményben, hogy a megfigyelt rovar talán még se volt vértetű. De csalódtam benne. Ugyanis ez évben nov. elején meglátogattam Kvassay L. nyug. tengerész kapitány, és panaszkodott, hogy nagybátyja itteni kertjében sok a vértetű. Nem akartam a dolgot elhinni, azért rögtön elmentem a kérdéses kertbe és ott csakugyan azonnal találtam galyakat finom gyapjuszzerű váladékkal bevonva, a melyek teljesen megfeleltek a vértetűről irt leírásoknak. A vértetűs almafáról levágtam két galyat és azokat kis dobozba gondosan csomagolva elküldtem a m. k. rovarügyi állomásra (Bpest, II. Törökveszdlő, Debrői-út), hogy minden kétséget kizárólag meggyőződjem, vajjon a gyanús kis rovarkák vértetűek-e? És onnan ezt a választ kaptam: „Értesitem, hogy a beküldött galyakon levő rovar csakugyan vértetű. Együttal tudatom, hogy ez ügyben a szükséges intézkedések megtehetőse végett a felettes miniszteriumnak javaslattevő jelentést tettem.” Jablonovszki igazgató.

A leírások után ismerve a vértetű természetét, az a gyanu, hogy az a vesztenici völgyből jutott Nagybecskere és — nagyon valószínű — a vármegye más vidékeire is és hogy oda az ottani gyümölcskereskedéssel foglalkozó lakosok Pozsony és Sopron megyékből behurcolták ide, a hol egész gyümölcsösöket szoktak összevásárolni és a mely megyék több helyén a vértetű már javában grasszál. Igaz ugyan, hogy a vesztenici völgyben a vértetű jelenléte hivatalosan még nincsen konstataálva, de abból még nem következik, hogy ott nincsen, mert az ott ezer és ezer számra tengődő, az ápolást teljesen nélkülöző, ütött-kopott és félig korhadt almafák pompás telepeket szolgálnak a vértetű elszaporodására. S mivel a földmívelési miniszterium ép az én felterjesztéseimre a vesztenici völgy és a szomszéd községek lakóinak az utolsó években több mint 30,000 nemes alma oltványt juttatott — igazán szegény népünkre nagy kár lehetne, ha ez a vértetű kártételére nem léven figyelemmel, mindjárt a kezdetben nem védekeznek ellene. S mivel tudom, hogy a gyümölcsstermező közönségnek se kedve, se ideje nincsen a szaklapok olvasására, s mivel ép a téli idő a legalkalmasabb arra, hogy a vértetű ellen az irtó háborút ne csak megkezdjük, hanem energikusan folytassuk is, elhatároztam, e lap számára irok egy kis ismertetést a vértetű természetéről, kártételéről és az ellene való védekezésről. Aki pedig ez új csapással bővebben akar megismerkedni, az olvassa el: „Die Schädlinge des Obst und Weinbaues“, v. Heinrich Fehr von Schilling; „A fafenyészés“ Molnár Istvántól: „A vértetű életmódja és irtása“ Jablonovszki Józseftől, aki igen terjedelmesen foglalkozik vele.

Különösnek tűnik fel, hogy a vértetű színe után ítéve, inkább talán fehér tetűnek volna nevezhető, az entomológusok mégis vértetűnek nevezik és pedig azért, mert ha körmeink között szétnyomjuk, belőle vörösbarna nedv folyik ki, innen kapta nevét. Latin neve: Schizoneura lanigera; németül: Blutlaus a neve. A vértetű Amerikából származik. Magyarországon vagy 40 év előtt kezdett mutatkozni. Most hivatalosan konstataálva van: Pozsony, Moson, Sopron, Vas, Zala, Somogy, Baranyában, továbbá Duna-Tisza közén, Tiszántúl sőt Erdélyben is. Megyékben tehát eddig — legalább hivatalosan — ismeretlen volt. Hazánkban Darányi minisztersége előtt a vértetű terjedésének megakadályozására alig történt valami. Vegre a földmiv. miniszter 1899. évi 9679. sz. rendelete szerint: „minden tulajdonos vagy bérlő, akinek alma, vagy körtefáján vértetű mutatkozik, köteles megállapítása után irtását haladéktalanul megkezdeni s addig folytatni, a meddig a vértetűt fáról ki nem pusztítja; a mulasztót 200 kor. pénzbírság éri s ezenkívül a község előjárósága az irtást az ő költségén hajtja végre.”

A vértetűktől fertőzött almafák szélvédte törzsén és ágain különös fehéres foltokat lehet látni, a melyeket gyapjuszzerű bevonat takar. Ezek a vértetű tanyái, a melyek a törzsön ott mutatkoznak, a hol egy még be nem hegedt seb van, tehát a levágott ágak helyein, v. a hol a fa kérget a jégeső v. más valami külső ok megsebzti. A vértetű ezen beforrado sebeket leginkább támadja, itt el, gyorsan elszaporodik és a fán oly sérülést okoz, hogy a fa ezen része elpusztul.

Ha a tetű tanyáját borító gyapjú féle váladékot eltávolítjuk, alatta megtaláljuk óriási mennyiségben azt a rovar, a melytől a fehér folt és a kérgen a rendellenes dudorodások erednek. Az entomológusok leírása szerint a vértetű — a filoxerával rokon — a leveltetvek családjából való, a melynek szája szűrő és szívó szerkezettel bír, és alig valamivel nagyobb, mint a leveltetű, a minő pl. a rózsafa hajtásait a nyáron át nyomorgatja. Szaporodása tavasszal a rügyfakadás-kor kezdődik és rendkívül szapora.

Amikor egy helyen már nagyon megsokasodtak, máshová másznak, de csak ott ragadnak, a hol félig beforradt sebet találnak. De nem csak a törzs és az ágak félig behegedt sebeit, hanem a fattyuhajtásokat is kedveli; — ellenben a fa levelére vagy az ágak sima, egészséges részeire nem szokott letelepedni. Szívó serteje elég erős arra, hogy vele a fa kérgen a finom sejt részeket elérje, és abból táplálékát szívja. Így a fa kérgen kisebb nagyobb dudorodások, rendellenes kinövések támadnak, a melyek a nedv keringését hátráltatják, majd megakadályozzák és a fát kihalásra kényszerítik. Az almafa, melynek törzse, ágai tele vannak vértetűvel — mondja Jablonovszki — éléne még valahogyan, de az évi hajtásait már nem tudja vesszőkké megélelni. S ez igen nagy baj, mert az ilyen meg nem ért ág hegyhajtása a télen át kifagy s akkor a fa tavasszal, mikor újból kellene kihajtania, olyan, mintha koronáját futó tűz érte volna, miandentt meredez leveltelenül egy-egy elszáradt ág.

Folyt. köv.)

Telefon.

K. B. Lakácsi, R. L. Wien. 1909. dec. 31-ig rendben.

Nagytapolcsány. Köszönjük és szíves elnézést kérünk, hogy a többi érdekes hírt a jövő számunkba kellett hagynunk. Olyan abszolút jók azok a hírek, hogy egy hét múlva is még érdekesek lesznek. Nagy elfoglaltságát teljesen méltányoljuk, de azért a nagytapolcsányi tudósító még most is bátran kinyújthatja a kezét, a tudósítói pálmáig után.

S. Bolesó. Egy jegyzőválasztást lehetetlen ilyen terjedelemben tárgyalnunk. Ahoz szűke lapunknak a keretei. Kivonatolva azonban szívesen hozzuk a közleményt.

P. L. Aranyosmaróth. Kövály Kaffehr László nem pap, világi ember, jeles író, a kinek lelki emelkedettségét és szellemességét lapunk mai számában is élvezheti.

4730/1909. t. k. sz.

Hirdetmény.

Nyitrabajna, Bzincz, Krtócz, Vezekény, Szeptenczujfalu községek telekkönyvi betétei az 1886: XXIX., az 1889: XXXVIII. és az 1891: XVI. t.-cikk értelmében elkészítettén és a nyilvánosságnak átadtván, ez azzal a felszólítással tétetik közzé:

1) hogy mindazok, kik az 1886: XXIX. t.-cikk 15. és 17. §-ai alapján — ideértve e §-oknak az 1889: XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-aiban és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §-a) pontjában foglalt kiegészítéseit is — valamint az 1889: XXXVIII. t.-cikk 7. §-a és az 1891: XVI. t.-cikk 15. §-b) pontja alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket, azok pedig, akik valamely teheretelt átvitelének az 1886: XXIX. t.-cikk 22. §-a, illetve az 1889: XXXVIII. t.-c. 15. §-a alapján való mellőzését megtámadni kívánják, e végből keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1910. évi június hó 1-ső napjáig be zárólag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2) hogy mindazok, akik az 1886: XXIX. t.-cikk 16. és 18. §-ainak eseteiben — ideértve az utóbbi §-nak az 1889: XXXIII. t.-c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1910. évi június hó 1-ső napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyújtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3) hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül a betétek tartalma

által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bár-
mely irányban sértve vélik, — ide értve azo-
kat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889:
XXXVIII. t.-cikk 16. §-a alapján történt be-
jegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben
felszólalásukat tartalmazó kérvényeket a telek-
könyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis
1910. évi június hó 1-ső napjáig bezárólag
nyújtásuk be, mert ezen meg nem hosszabbít-
ható záros határidő elmulta után a betétek
tartalmát csak a törvény rendes útján és csak
az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett
harmadik személyek jogainak sérelme nélkül
támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek,
akik a betétek szerkesztésére kiküldött bizott-
ságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy
amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű
másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pót-
lólág benyújtanak, az eredetieket a telekkönyvi
hatóságnál átvehetik.

Nagytapolesány kir. jbiróság mint tki
hatóság, 1909. november hó 10.

Chmielovszky
kir. aljárásbíró.

169. 3-3.

ALKALMAZÁS.

Az érsekújvári járás szentmihályúri
körjegyzőségénél az összes jegyzői
teendőiben teljesen jártas, okleveles,
fiatal, kifogástalan magaviseletű, jó
és gyors munkás alkalmazást nyer.
— Beválás esetén a rendszeresített
segédjegyzői állásra, melylyel 1000
korona fizetés jár, megválasztatni fog.
Jó magaviselet és szorgalom esetén
még 200 koronára bizton számíthat.

177. 1-1.

A körjegyző.

A leghasznosabb karácsonyi ajándékok

SINGER
VARRÓGÉPEK

üzleteink által beszerezhetők.

Nyitra, Vármegyház-u. 15.

179. 1-3.

Földmives iskoját végzett négy évi
gyakorlattal bíró ispán (nős), ispáni
vagy ehez hasonló állást keres 1910.
év február hó 1-ére való belépésre.
Megkeresések „Agricolo“ jelige alatt
Nyitraivánkára postrestante kéretnek.

178. 1-1.

**A Tóth Vilmos-utcai Dr. NAGY-féle
házban két földszinti utcai szoba
és egy előszoba kiadó.**

172. 3-4.

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZÁLLÓ MELLETT)

KARÁCSONYI VÁSÁR 1909.

Őszi és téli ujdonságok úri és női divat cikkekben.

Asztalneműek, fehérneműek s más sok hasznos ajándék tárgy.

Az összes nyári és téli mosó továbbá női gyapjú kelme

..... **maradékok mesés olcsó árakban.** .....

Köztudomású, hogy a legutóbbi hetekben a legtöbb ruházatkodási cikk 10%-al
drágult meg, a közel jövőben újabb áremelkedések várhatók. — Cégem még
idejekorán nagy mennyiségű árukat szerzett be s így míg ez a készlet tart,
az összes áruk, a régi **rendkívüli előnyös árakban** kerülnek eladásra.

136. 7-0.

Legolcsóbb szabott árak
mellett beszerezhetők előrajzolt
futók és Millien vászonban
70 fill. és feljebb, **Cong-
réban** kezdve hozzávaló-
val együtt 2 K. és feljebb.
„Asztracha“ „Carmin“
és más kötő és horgoló fonalak,
női ridicul és színházi pom-
padúr nagy választékban.

Legutolsó divat szerint készült

BLOUSOK

Izléses tea kötények,
valamint gyermek kis ka-
bátok, fejkötők és
sapkák. Női, férfi és
gyermek **harisnyák.**

Dobos Jenő

divat-, kézimunka, blouzok és
rövidáru üzletében.

**Nyitrán Tóth Vil-
mos-u.10**
(Dohány nagyaruda mellett.)

168. 3-3.

!! Legolcsóbb bevásárlási forrás !!

Meglepő olcsó árak!

NAGY KARÁCSONYI VÁSÁR!

Szebbnél-szebb bonbonierek, karácsonyfa diszek
és árúk, valódi Kugler csokoládék és cukorkák
eredeti csomagolásban. Lindt és Gala Peter csoko-
ládék, valamint különféle Dessert, Jour és teasütemé-
nyek, bonbonok mindenkor legjobban beszerezhetők

a Poór-féle cukrászdában

NYITRA, Bottyán-u. 4. — GALGÓCZ, Erzsébet-u. 7.

**Diós, mákos patkók rendelésre olcsóbban készülnek
mint otthon. Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek.**

171. 3-52.

Tisztelettel

K. POÓR M.

Meglepő olcsó árak!

!! Legolcsóbb bevásárlási forrás !!

Alapított 1864. évben.

Alapított 1864. évben.

FELSENBURG FÜLÖP CÉG NYITRÁN

a nagyérdemű vevő közönségnek ajánl remek szép karácsonyi ajándéktárgyakat, valódi gyé-
mánt és arany ékszerekben, eredeti schwajczi órákban, ezüst és a híres Würten-
bergi chinaezüst tárgyakban. Egyben tisztelettel kérem, hogy igazán szép kiállításomat,
minden vétel kötelezettség nélkül, megtekinteni méltóztassék, a hol már igen csekély árért
szép és mutatós tárgyakat látni. — Vidékre készséggel küldök választékot.

Mély tisztelettel

Felsenburg Fülöp.

180. 1-2.

Hirdetések a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, ahol a lapra is elő lehet fizetni.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világkiállításon kitüntetve.

Ajánlok téli finom vajkörtét, érik decemberben és januárban 5 kilós pósta kosárban

gondosan csomagolva K. 3— fillér áron az itteni postán feladva. — Tavalyi és idei termésű zabori boromat megvételre ajánlom. Szives megkeresésekre előnyös ajánlattal szolgálhatok.

PÉCSEDE szőlőbirtokos és fűszerkereskedő NYITRA.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárik István
úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufukat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj- és szakálfestést, ugyszintén tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 13—52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Nagy választék hajháló, hajbetét és kész hajfonatokban.

Szolid és pontos kiszolgálás!

2/1909. szám.

Hirdetmény.

Nagytapolcsány község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kirendelt bizottság közölni teszi, hogy az 1886: XXIX., 1889: XXXVIII., és az 1891: XVI. törvényekben előírt helyszíni eljárás végett és pedig egyelőre csupán az azonosító 1909. december hó 10-ik napján az azonosítás befejezte után pedig a bizottság a községben megjelenend.

Ennélfogva felszólítanak:
1) mindazok, akik a tjkönyvben előforduló bejegyzésre nézve okadott előterjesztést kívánnak tenni, hogy a bizottság előtt, a kitűzött határnapon megkezdendő eljárás alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2) mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a tulajdonjog tkvi bekebelezését a kitűzött határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerű beadvány útján kieszközöljék, vagy a telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okiratok alapján a telekkönyvi bejegyzés iránti kérelmeik előterjesztése végett a bizottság előtt jelen-

nek meg, ha pedig telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek az átírásra az 1886: XXIX. t.-c. 15—18. és az 1889: XXXVIII. t.-c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött bizottság előtt igazolják, vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkvi tulajdonos, az átruházás létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékelengedés kedvezményétől is elesnek.

3) azok, akiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog, vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítása végett a kiküldött bizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

Kelt Nagytapolcsányban, 1909. november hó 20-án.

Dr. Halaktovics Jenő kir. betét-szerkesztő bíró helyett:

Molnár Miksa,
betétszerkesztő.

Váray,
kir. járásbíró.

Himző-munkákra kiválóan alkalmas

Pfaff-varrógépeit

ajánlja **SZLÁVIK KONSTANTIN**
Nyitra, Plébánia-utca 4. szám.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól — acél alkatrészekből állanak az utolsó esavirig.

Javításokat elfogadok.
Árjegyzék ingyen.

Erső anyagok feldolgozására, mint ipari gépek első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló írásbeli jótállást biztosítok.

Kiváló tisztelettel
Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint **férfiszabó-műhelyét,**

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.